

Uluslararası Öğrenciler İçin Hazırlanmış Ders Kitaplarının 21. Yüzyıl Becerileri Açısından İncelenmesi: İstanbul Kitap Seti*

Examining Course Books Designed for International Students in Terms of 21st Century Skills: Istanbul Book Set*

Zeliha Zuhul GÜVEN, Ayten BÜLBÜL

Öz

Bilim ve teknoloji alanında yaşanan hızlı ilerlemelerin yanı sıra sosyal, siyasal ve ekonomik nedenlerden dolayı toplum hayatında ortaya çıkan değişimler bireylerin farklı açılardan yetkin olmasını sağlayacak beceriler kazanmalarını gerektirmektedir. 21. yüzyıl becerileri olarak adlandırılan bu yetkinlik alanları eleştirel düşünme, yaratıcılık, iletişim kurma, dayanışma ve bilişim teknolojilerini kullanabilme gibi çeşitli davranışları içerir. Türkiye’de sayısı giderek artan uluslararası öğrencilerin Türkçe öğrenirken 21. yüzyıl becerilerini kazanmaları ve geliştirmelerine katkıda bulunacak çeşitli imkân ve ortamlar yaratmak mümkündür. Öğrenme ve öğretme sürecinin en önemli bileşenlerinden biri olan ders kitapları gerek anadil gerekse yabancı dil öğretiminde önemli işlevlere sahiptir. Bu nedenle, ders kitapları öğrencileri hayata hazırlayacak şekilde hazırlanmalıdır. Bu çalışmada yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılan *İstanbul Yabancılar İçin Türkçe* setinde yer alan metinler ve dilsel etkinlikler 21. yüzyıl becerilerine yönelik olma özelliği açısından incelenmiştir. Çalışmada 21. yüzyıl yeterlilik alanları 21. yüzyıl temaları ve 21. yüzyıl becerileri olarak iki ana sınıflandırma altında ele alınmış ve söz konusu kitap setinde yer alan metinler ile temel dil becerilerine yönelik dilsel etkinlikler bu çerçevede incelenmiştir. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi yöntemi kullanılarak tüm dil düzeylerindeki metinler ve etkinlikler 21. yüzyıl beceri türlerinin varlığı, sıklığı ve dağılımı açısından betimlenmiştir. Elde edilen bulguların incelenmesi sonucunda 21. yüzyıl temalarının yer alması bakımından metinlerde dengeli bir dağılım olmadığı; 21. yüzyıl becerilerinin dilsel becerilere göre yönelik etkinliklerde yer alması bakımından ise alımlama becerileri ile üretme becerilerine eşit ölçüde yer verilmediği görülmüştür.

Anahtar Sözcükler: Yükseköğretim, Uluslararası öğrenciler, 21. yüzyıl becerileri, Türkçe öğretimi, Ders kitapları

Güven Z. Z., & Bülbül A., (2023). Uluslararası öğrenciler için hazırlanmış ders kitaplarının 21. Yüzyıl becerileri açısından incelenmesi: İstanbul kitap seti. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi/Journal of Higher Education and Science*, 13(1), 105-115. <https://doi.org/10.5961/higheredusci.1241320>

*Bu çalışma 26-28 Ekim 2022 tarihleri arasında düzenlenen 10. Uluslararası Eğitim Programları ve Öğretim Kongresinde sözlü bildiri olarak sunulmuş ve özet metin olarak yayımlanmıştır.

*This study was presented as an oral presentation at the 10th International Education Programs and Instruction Congress held between 26-28 October 2022 and published as a summary text.

Zeliha Zuhul GÜVEN (✉)

ORCID ID: 0000-0002-5523-3843

Necmettin Erbakan Üniversitesi, Sosyal ve Beşeri Bilimler Fakültesi, Dilbilimi Bölümü, Uygulamalı Dil Bilimi Anabilim Dalı, Konya, Türkiye
Necmettin Erbakan University, Faculty of Social and Humanities, Department of Languages, Department of Applied Languages, Konya, Turkey
zzuhalgunden@gmail.com

Ayten BÜLBÜL

ORCID ID: 0000-0002-5938-2061

Necmettin Erbakan Üniversitesi, Sosyal ve Beşeri Bilimler Fakültesi, Dilbilimi Bölümü, Uygulamalı Dil Bilimi Anabilim Dalı, Konya, Türkiye
Necmettin Erbakan University, Faculty of Social and Humanities, Department of Languages, Department of Applied Languages, Konya, Turkey

Geliş Tarihi/Received : 23.01.2023

Kabul Tarihi/Accepted : 15.04.2023

Bu eser "Creative Commons Atıf-GayriTicari-4.0 Uluslararası Lisansı" ile lisanslanmıştır.

ABSTRACT

Along with the rapid advances in science and technology, changes in social life arising from social, political and economic reasons lead individuals to acquire skills that will enable them to be competent in different aspects. These competences, called 21st century skills, include various behaviours such as critical thinking, creativity, communication, collaboration, and information technology literacy. It is possible to create various opportunities and environments that will help international students, who grow in number increasingly in Turkey, to acquire and use 21st century skills while they are learning Turkish. Textbooks, which are among the most important components of the learning and teaching process, have important functions in both mother tongue and foreign language teaching. Therefore, textbooks should be prepared in a way that prepares students for life. In this research, the texts and linguistic activities in the book set Istanbul: Turkish for Foreigners, which is used in teaching Turkish as a foreign language, were examined in terms of 21st century skills. In the study, 21st century proficiency areas were discussed under two main classifications as 21st century themes and 21st century skills, and the texts in the book set and linguistic activities for basic language skills were examined within this framework. Document analysis, a qualitative research method, was used to investigate the texts and activities at all language levels in terms of the presence, frequency and distribution of 21st century skill types. The results revealed that there was not a balanced distribution in the texts in terms of the 21st century topics and skills. It was also found that the language skills were not placed equally in linguistic activities as there was a discrepancy between reception skills and production skills.

Keywords: Higher education, International students, 21st century skills, Teaching Turkish, Textbooks

GİRİŞ

Yükseköğretimde öğrencileri gerçek hayat koşullarına hazırlayacak öğrenme ortamları, araçlar, kaynaklar, etkinlikler, yöntem ve tekniklere ihtiyaç vardır. Yükseköğretimin bileşenlerinden biri olan uluslararası öğrenciler buldukları ülkenin dilini öğrenmek ve sosyal yapısına uyum sağlamak için ulusal öğrencilere kıyasla farklı süreçlere maruz kalmak zorundadır. Türkiye’de son yıllarda sayısı giderek artan uluslararası öğrencilerin çoğu Türkçeyi üniversitelere bağlı dil öğrenme ve uygulama merkezlerinde öğrenmektedir. Alanyazında yer alan araştırmalar Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi (YDTÖ) alanında özellikle öğretim uygulamaları ile ilgili önemli sorunlar olduğuna dikkat çekmektedir (Azizoğlu, Tolaman & Tulumcu, 2019; Durmuş, 2013; Durukan & Maden, 2013; Göçer & Moğul, 2011; Karababa Candaş, 2009; Koçer, 2013). Ders kitapları üzerine yapılan çeşitli araştırmalarda belirlenen sorunlar arasında metin altı soru çeşitliliğinin sağlanamaması (Oktay, 2015); kültürel unsurların aktarılmasında bir ölçüt olmaması (Demir & Açık, 2011); yazma etkinliklerinde nitelikli tümce, paragraf yazma, yazım ve noktalama işaretleri gibi etkinliklerin bulunmaması (Tok, 2013) yer almaktadır.

Yabancı dil eğitiminde ders kitapları ders içeriği sağlamanın yanı sıra öğrenciye okul dışında erişebileceği bir kaynak olarak öğrenme sürecine katkıda bulunur. Ayrıca yabancı dil eğitiminde ders kitapları, programın yürütülmesinde öğretim aracı işlevi göyerek öğretimin standartlaşmasına yardımcı olur (Richards, 2001). Ders kitaplarının öğrencinin ihtiyaçlarını gözetenerek hazırlanması, içeriklerin eğitim programının hedefleri ile uyumlu ve tutarlı olması, hedef dil ile öğrenci arasında bir tür köprü görevi yapması temel ölçütler olarak belirlenmiştir (Cunningsworth, 1995).

21. yüzyılda teknoloji, dijitalleşme ve küreselleşme gibi olguların hızla egemenleştiği görülmektedir. Özellikle bilişim teknolojisi alanında meydana gelen ilerlemeler nedeniyle, eğitim ve çalışma hayatında hızlı düşünen, harekete geçen, çözüm üreten

ve değişimlere uyum sağlayan bireyler ön plana çıkmaktadır. Bu değişimlerin hızlı ve sürekli olması bireylerin yeni sosyal beceriler kazanmasını gerektirmektedir. Ayrıca, 2019 yılının sonlarından 2022 yılının başlarına kadar öngörülemeyen hızda ve şiddette ilerleyen COVID-19 salgını nedeniyle pek çok paradigmanın sarsıldığı bir süreç yaşanmış olması yeni yüzyılda insanların yeni becerilere daha çabuk uyum sağlaması gerekliliğini de ortaya koymuştur. Bilim ve teknolojideki ilerlemeler ile giderek devingen olan toplumsal hayatın hızlı değişimler gerektirmesi, belirsiz ve kestirilemeyen koşulların ortaya çıkma olasılığı eğitim süreçleri ve içeriklerinin dikkatle tasarlanmasını gerektirmektedir. Eğitim bilimi ilkelere dayalı, güçlü içeriğe sahip, iyi tasarlanmış ders kitaplarının öğrencilere sosyal destek sağlayacağı ileri sürülmektedir (Smart, Sinclair, Benavot, Bernard, Chabbott, Russell & Williams, 2020).

Bireyleri ve toplumları geleceğe hazırlamak amacıyla ayrıntılı bir şekilde tanımlanan 21. yüzyıl becerileri eğitim kurumlarının vizyon, misyon ve öğretim programlarının oluşturulmasına rehberlik etmektedir (Alismail & McGuire, 2015; Paige, 2009; Van & Gut, 2011; Voogt & Robin, 2012). Bu sürecin önemli bileşenlerinden biri olan ders kitaplarının bu gereklilikler göz önüne alınarak hazırlanması çeşitli açılardan önem taşımaktadır. Ders kitaplarının içeriğinin 21. yüzyıl becerileri kapsamında değerlendirilmesine yönelik alanyazın incelendiğinde özellikle son yıllarda yabancı dil öğretiminde çalışmaların yer aldığı görülmektedir. Endonezya’da yabancı dil olarak İngilizce eğitiminde kullanılan bir ders kitabını 21. yüzyıl becerileri kapsamında değerlendirdiği çalışmada, Rinekso (2021) söz konusu kitapta küresel farkındalık, medya ve ekonomi okuryazarlığı becerilerine yer verilmediğini, bilgi, iletişim ve teknoloji ile ilgili temalarda yeterli konu ve materyal olmadığını ortaya koymuştur. Bouzid (2016) Fas’ta yabancı dil eğitiminde kullanılan ulusal üç farklı İngilizce ders kitabının 21. yüzyıl becerilerini geliştirmede yeterliliklerini incelemiştir. Bu çalışmada, ders kitaplarının içerdiği etkinliklerin 21. yüzyıl becerilerini geliştirmede yetersiz kaldığı, bilgi, medya ve teknoloji becerileri ile hayat ve kariyer

becerilerine yer verilmediği, öğrenme ve yenilikçilik becerilerine ise eşit düzeyde ağırlık verilmediği sonucuna ulaşılmıştır. Li (2016) Çin’de yükseköğretim İngilizce eğitiminde kullanılan ders kitabının 21. yüzyıl becerilerine uygunluğunu öğretmen ve öğrenci görüşleri kapsamında değerlendirdiği çalışmada, kitapların tasarım açısından uyumlu olduğunu ancak becerilerin geliştirilmesi ve öğretme teknikleri açısından yeterli olmadığını ortaya koymuştur. Yabancı dil öğretimi ders kitaplarının incelendiği bu çalışmada genel olarak hazırlanan ders kitaplarının 21. yüzyıl temalarını içermesi, becerilerin gelişimine katkı sağlayacak etkinliklerle donatılması açısından yetersiz olduğu; 21. yüzyıl temalarına eşit düzeyde ağırlık verilmediği sonucuna da ulaşılmıştır.

Türkçe alanyazında ise öğretim programları ve ders kitapları kapsamında hem anadil hem de yabancı dil öğretimi alanında 21. yüzyıl becerileri üzerine yapılan çalışmalarda son yıllarda artış olduğu görülmektedir. Gültekin (2019) anadili eğitimi üzerine Türkçe dersi çalışma kitaplarını; Kayhan, Altun ve Gürol (2019) Sekizinci Sınıf Türkçe Öğretim Programını; Bal (2018) Türkçe Dersi Program kazanımlarını; Dilekçi ve Karatay (2021) iki farklı Türkçe Dersi öğretim programını 21. yüzyıl becerileri kapsamında karşılaştırmıştır. Erdamar ve Barası (2021) ise 21. yüzyıl becerileri açısından Ortaokul Türkçe Dersi Programını değerlendirmiştir. Bu çalışmalarda Türkçe dersi program içerik ve kazanımlarının 21. yüzyıl becerilerine uygunluğu incelenmiş, Türkçe dersi evreni içerisinde belli sınıfların ders ve/veya çalışma kitaplarında yer alan konu, bilgi ve etkinliklerin öğrencilerin 21. yüzyıl becerilerinin gelişimine sağladığı katkılar değerlendirilmiştir. Bu bağlamda, öğretim programların 21. yüzyıl becerileri ile uyumlu olduğu, ders kitaplarının ise konu ve etkinlik açısından yetersiz olduğu belirtilmiştir.

YDTÖ alanında ise öğretim elemanlarının 21. yüzyıl becerileri ve yeterliklerinin çeşitli değişkenler altında incelendiği (Altunkaya & Çelik, 2021) ve YDTÖ programının 21. yüzyıl becerileri kapsamında değerlendirildiği çalışmalara ulaşılmıştır (Aydın & Tunagür, 2021). Bu çalışmaların 21. yüzyıl becerilerini öğretim programları ve öğretim elemanı yeterlilikleri kapsamında ele aldığı görülmektedir. Yapılan incelemeler sonucunda, alanyazında YDTÖ alanında kullanılan ders kitaplarını 21. yüzyıl becerileri çerçevesinde ele alan bir çalışmaya rastlanılmamıştır. Bu kapsamda yapılacak bir çalışmanın alanyazına katkı sağlayabileceği düşünülmüştür. Ayrıca, uluslararası öğrencilerin farklı bir ülkeye sosyal ve kültürel açıdan uyum sağlama, karşılaştıkları sorunları çeşitli kaynak ve yöntemler kullanarak çözme, bunun için de hedef dili etkin bir şekilde kullanma süreci ile 21. yüzyıl becerileri olarak adlandırılan yeterlilikler arasındaki örtüşmeler dikkate alınmıştır.

Tüm bu noktalardan hareketle, bu çalışmada YDTÖ alanında kullanılan kaynaklardan birisi olan İstanbul Yabancılar İçin Türkçe kitap setinin (2014) 21. yüzyıl becerileri bağlamında ilgili alanyazın ışığında sistematik bir yaklaşım içinde incelenmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda, Partnership for 21st Century Skills (2009) tarafından hazırlanan ve BattleforKids (2019) tarafından güncellenen çerçeve esas alınarak araştırma yapılandırılmıştır. 21. yüzyıl yeterliliklerini betimleyen çeşitli çerçeveler içinde en kapsamlı sınıflandırma olması ve diğer

tüm sınıflandırmalara bir anlamda temel oluşturması nedeniyle (Dede, 2010) bu çerçeveye araştırmaya dahil edilmiştir.

21. Yüzyıl Yeterlilik Çerçevesi

Yirminci yüzyılın ikinci yarısında toplum hayatında görünür olmaya başlayan bilişim teknolojisine dayalı değişimler sonucunda, geleceğin yeni bir anlayışla şekillendirmesi gerekliliği ortaya çıkmıştır. Sanayi toplumundan bilgi toplumuna geçiş olarak adlandırılan süreç içinde bazı mesleklerin yok olması, bazılarının kökten değişime uğraması, bazı yeni mesleklerin ortaya çıkması ve teknolojideki hızlı ilerlemelerin bu dönüşümü süregelen kılacağı öngörüsü bireylerin, gelecekte ortaya çıkabilecek koşullara hazırlıklı olması gerekliliğini ortaya çıkarmıştır (Levy & Mundane, 2007:165). Bu öngörüden hareketle Amerika Birleşik Devletleri’nin kurumsal boyutlara taşıyarak başlattığı eğitim reformu arayışlarına gidilmiş ve 21. yüzyıl yeterlilikleri zaman içinde Kanada ve Avrupa ülkelerinin de öncelik verdiği bir konu haline gelmiştir (Metiri Group & NCREL, 2003; OECD, 2005; Partnership for 21st Century Skills, 2006; Voogt & Roblin, 2012).

21. yüzyıl yeterlilik çerçevesinde okuma, yazma ve aritmetik çekirdek becerilerine ek olarak 4C olarak adlandırılan *Yaratıcılık (Creativity)*, *Eleştirel Düşünme (Critical Thinking)*, *İletişim (Communication)* ve *Dayanışma (Collaboration)* becerilerini içermektedir (Partnership for 21st Century Skills, 2009; BattleforKids, 2019). Zaman içinde yeni beceriler eklenen çerçevede 21. yüzyılda öğrenilmesi gereken temalar ve edinilmesi gereken beceriler ayrıntılı bir şekilde belirlenmiştir (Dede, 2010; Voogt & Roblin, 2012). Alanyazında yer alan çeşitli sınıflandırmalar arasında Partnership for 21st Century Skills (2009) tarafından temel özellikleri belirlenen ve daha sonra aynı kuruluş tarafından güncellenen (BattleforKids, 2019) çerçeve pek çok benzer sınıflandırmaya temel oluşturması nedeniyle ön plana çıkmaktadır (Dede, 2010). Bu gerekçelere dayalı olarak oluşturulan tabloda, 21. yüzyıl yeterlilik alanları önce konular ve beceriler olarak ikiye ayrılmış; daha sonra da ilgili yerlere temel ve alt alanlara ait içerikler yerleştirilmiştir (Tablo 1).

Tablo 1’de görüldüğü gibi, 21. yüzyıl yeterlilikler çerçevesinde temaların yanı sıra öğrenme ve yenilikçilik becerileri, bilgi, medya ve teknoloji kullanma becerileri ve hayat ve kariyer becerileri olmak üzere dört temel alan yer almaktadır. Her bir alanın bu çerçevede içerik bilgisiyle donatıldığı görülmüştür. Bu dört temel alandaki içeriklere göre, 21. yüzyılda bireylerden üst düzey düşünme becerilerinin yanı sıra çok yönlü okuryazarlık becerilerine sahip olmaları beklenmektedir.

Bu çalışma Türkiye’de öğrenim gören uluslararası öğrencilerin Türkçe dil becerilerini kazanmalarında çağın gerekliliklerine uygun kaynak ve materyal kullanımının önemine dayanarak gerçekleştirilmiştir. Bu kapsamda, YDTÖ alanında hizmet veren eğitim kurumlarında ders kitabı olarak kullanılan İstanbul Yabancılar İçin Türkçe kitap setini 21. yüzyıl yeterlilikleri çerçevesinde incelemek amacıyla gerçekleştirilen bu çalışmada aşağıdaki araştırma sorularına yanıt aranmıştır:

- 1) İstanbul Yabancılar İçin Türkçe kitap setindeki ünite konularında 21. yüzyıl yeterlilikleri temel alanlarının (konular ve beceriler) yer alma durumu nedir?

Tablo 1: 21. yüzyıl Yeterlilikler Çerçevesi

	Temel alanlar	Alt alanlar
KONULAR	21. Yüzyıl Temaları	<ul style="list-style-type: none"> Küresel Farkındalık Dayanışarak Öğrenme Kültürlerarası Farkındalık Finans, Girişimcilik ve Ekonomi Okuryazarlığı Yurttaşlık Okuryazarlığı Sağlık Okuryazarlığı Çevre Okuryazarlığı
BECERİLER	Öğrenme ve Yenilikçilik Becerileri	<ul style="list-style-type: none"> Yaratıcılık ve Yenilikçilik Eleştirel Düşünme ve Problem Çözme İletişim ve Dayanışma
	Bilgi, Medya ve Teknoloji Kullanma Becerileri	<ul style="list-style-type: none"> Bilgi Okuryazarlığı Medya Okuryazarlığı Bilişim Teknolojileri Okuryazarlığı
	Hayat ve Kariyer Becerileri	<ul style="list-style-type: none"> Esneklik ve Uyum Girişkenlik/İnisiyatif alma (ön ayak olma) ve Öz-Yönlendirme Sosyal ve Kültürlerarası İlişki Kurma Üretkenlik ve Hesap Verebilirlik Liderlik ve Sorumluluk

- İstanbul Yabancılar İçin Türkçe kitap setinde yer alan dilsel etkinliklerde 21. yüzyıl yeterliliklerinin dağılımı nasıldır?
- İstanbul Yabancılar İçin Türkçe kitap setinde 21. yüzyıl yeterlilik alanlarının yer aldığı dilsel etkinliklerin dört dil becerisine göre dağılımı nasıldır?

YÖNTEM

YDTÖ alanında en çok kullanılan kaynaklardan biri olan *İstanbul Yabancılar İçin Türkçe* kitap setini 21. yy becerileri bağlamında ilgili alanyazına dayalı sistematik bir yaklaşım içinde incelemeye amacıyla gerçekleştirilen bu çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi kullanılmıştır. Bowen (2009: 27-28) doküman incelemesini basılı ve elektronik materyalleri incelemek veya değerlendirmek için geliştirilmiş sistematik bir işlem olarak niteler ve bu yöntemin anlam çıkarmak, anlayış kazanmak ve ampirik bilgi geliştirmek için dokümanlarda yer alan verilerin bulunması, seçilmesi, değerlendirilmesi (anlamlandırılması) ve sentezlenmesi aşamalarını içerdiğinden bahseder. Bu doğrultuda Partnership for 21st Century Skills (2009) tarafından temel özellikleri belirlenen ve BattleforKids tarafından (2019) güncellenen çerçeve kapsamında oluşturulan ölçütlere göre *İstanbul Yabancılar İçin Türkçe* kitabının A1, A2, B1, B2 C1 ve C1+ düzeylerinde yer alan tüm metinler ve etkinlikler betimsel analiz tekniği ile çözümlenmiştir. Nitel araştırmalarda veri çözümlenme tekniklerinden biri olan betimsel analiz sürecinde araştırılan nesne bulunduğu bağlam içinde betimlenir, sınıflandırılır ve alan yazına dayalı olarak yorumlanır (Cresswell, 2007: 151). Araştırmada incelenen kitap setindeki sözel birimler araştırma soruları kapsamında ele alınarak sınıflandırılmış ve elde

edilen veriler tematik çerçeveye göre frekans ve yüzde değerleri alınarak ayrıntılı bir şekilde düzenlenmiştir. Araştırmanın geçerlilik ve güvenilirliği açısından, her iki araştırmacı bağımsız şekilde Tablo 1’de betimlenen 21.yy becerilerini ölçüt olarak söz konusu kitap setindeki metinleri ve dilsel etkinlikleri incelemiş ve elde ettikleri bulguları sınıflandırmışlardır. Daha sonraki aşamada araştırmacılar elde ettikleri bulguları karşılaştırarak çok az sayıda olan farklılıklar konusunda ortak bir görüşe varmışlardır. Söz gelimi “İş Dünyası” başlıklı B1 kitabının ikinci ünitesinin başarılı insanların hayat öykülerini içermesi nedeniyle, araştırmacıların birinin konuyu girişimcilik kapsamında ele alarak “Finans, Girişimcilik ve Ekonomi Okuryazarlığı” şeklinde kodladığı, diğerinin ise üniteye beceriler açısından yaklaşarak “Hayat ve Kariyer Becerileri” kapsamında ele aldığı görülmüştür. Araştırmacılar birlikte yaptıkları ikinci değerlendirme sonucunda ünitenin dilsel etkinlikler bölümünde iş başvurusu yapma, meslekleri değerlendirme gibi çalışma hayatına yönelik alıştırmalar içermesi nedeniyle söz konusu üniteyi “Hayat ve Kariyer Becerileri” olarak kodlamışlardır.

Çalışmada incelenen ders kitabına ilişkin bilgilerin verilmesinin araştırma sorularının çözümlenmesine katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Bu amaçla aşağıda İstanbul Yabancılar İçin Türkçe kitap setinin özelliklerine yer verilmiştir.

İncelenen Ders Kitabının Özellikleri

İstanbul Yabancılar İçin Türkçe ders kitapları İstanbul Üniversitesi Dil Araştırmaları ve Uygulama Merkezi (DILMER) tarafından uluslararası öğrencilerin Genel Türkçe hazırlık programlarına yönelik olarak hazırlanmış bir ders kitabı setidir. Bu kitap setinde temel ve orta düzeyde ikişer kitap ileri düzeyde ise tek kitap bulunmaktadır. Dil düzeylerine yönelik olarak ayrılan kitap setinin ayrıca her bir dil düzeyine ilişkin bir de çalışma kitabı vardır. Temel (A1 ve A2) ve orta düzeydeki (B1 ve B2) ders kitaplarının her birinde 6 ünite teması yer almaktadır. İleri düzey ders kitabı C1 ve C1+ olarak adlandırılmasının yanı sıra tek kitap olarak biçimlendirilmiştir. Bu düzeydeki ders kitabında 12 ünite temasına yer verilmiştir. Her ünite temasının içeriğinde 3 alt tema yer almakta ve bu alt temalarda okuma, dinleme, konuşma ve yazma etkinlikleri ile birlikte dilbilgisi ve sözcük öğretimi etkinlikleri bulunmaktadır.

Bu çalışmada söz konusu kitap setinde yer alan metinlerde ve dilsel etkinliklerde 21. yüzyıl yeterlilik alanlarıyla uyumunun denetlenmesi amaçlandığından kitap setinde her bir dil düzeyinde dilsel beceriler yönelik etkinlik ile metin sayıları bilgisinin önemli olduğu düşünülmektedir. Aşağıdaki tabloda bu çalışmada incelenen kitap setine ilişkin nicel bilgiler yer almaktadır.

Tablo 2’de yer aldığı gibi kitap setinde her dil düzeyinde etkinlik yoğunluğunun okuma becerisi etkinliklerinde yoğunlaştığı gözlemlenmektedir. Bununla birlikte etkinlik sayılarının nicel olarak sıralanışı konuşma, yazma ve dinleme becerisi olarak karşımıza çıkmaktadır. Ancak söz konusu etkinliklerin dil düzeylerinde aşamalı olarak arttığını söylemek mümkün değildir. C1/C1+ düzeylerinde etkinlik sayısının fazla oluşu söz konusu kitapta yer alan ünite sayısı ile doğrudan ilişkilidir. Öte yandan kitap setindeki metin sayıları incelendiğinde temel orta ve ileri düzeylerde benzer sayılarda metne yer verildiği görülmektedir.

Tablo 2: İncelenen Kitap Setindeki Dilsel Becerilere Yönelik Etkinlik ve Metin Sayıları

Dil Düzeyi	Dilsel Becerilere Yönelik Etkinlik Sayıları				Toplam Metin Sayısı
	Okuma	Dinleme	Konuşma	Yazma	
A1	48	18	31	24	23
A2	59	18	24	20	23
B1	53	18	26	20	26
B2	50	18	28	24	31
C1/C1+	100	36	53	39	66
Toplam	310	108	162	127	169

Hem İstanbul Üniversitesi'ne ait kurumsal bir birim tarafından hazırlandığı hem de alanyazında benzer araştırmalara konu olduğu için (Aydoğan & Aytekin, 2019; Barış & Özdemir, 2021; Bölükbaş Kaya, Kahraman & Uysal, 2021; Çalışır Zenci, 2021; Saydam, 2018; Tekin & Baş, 2019) bu kitap seti araştırmaya dâhil edilmiştir.

BULGULAR

Türkiye'de öğrenim gören uluslararası öğrencilerin Türkçe dil becerilerini kazanmalarında çağın gerekliliklerine uygun kaynak ve materyal kullanımının önemine dayanarak gerçekleştirilen bu çalışmada YDTÖ alanında sıklıkla tercih edilen İstanbul Yabancılar İçin Türkçe kitap seti, 21. yüzyıl becerilerinin kazandırılması bağlamında kapsamlı olarak değerlendirilmiştir. Bu amaçla, söz konusu kitap setinde 21. yüzyıl yeterlilik alanlarının dağılımı “konu seçimi, dilsel etkinlikler ve dilsel beceriler” olmak üzere üç açıdan incelenmiştir.

Kitap setindeki ünite konularının 21. yüzyıl yeterlilik temel alanlarını içermesi durumu

Güncellenen 21. yüzyıl yeterlilik alanlarının sınıflandırılmasına bakıldığında (Tablo 1), *21. Yüzyıl Temaları, Öğrenme ve Yenilikçilik Becerileri, Bilgi, Medya ve Teknoloji Kullanma Becerileri ve Hayat ve Kariyer Becerileri* olmak üzere dört temel alan ve bunlara ait alt alanlar olduğu görülmektedir. Bu sınıflandırma dikkate alınarak yapılan inceleme sonucunda araştırmanın “İstanbul Yabancılar İçin Türkçe kitap setindeki ünite konularında 21. yüzyıl yeterlilikleri temel alanlarının (konular ve beceriler) yer alma durumu nedir?” sorusuna yanıt olarak elde edilen bulgular Tablo 3'te sunulmaktadır.

YDTÖ alanında yaygın olarak kullanılan İstanbul Yabancılar İçin Türkçe kitap setinin tüm düzeylerinde, ünite temaları bağlamında 21. yüzyıl yeterlilik çerçevesinde bulunan dört ana başlığın yer aldığı gözlenmiştir. Bu açıdan, kitapta yer alan metinlerin konu olarak 21. yüzyıl yeterlilikleri ile genel olarak uyumlu olduğu söylenebilir. Bununla birlikte, 21. yüzyıl yeterlilik çerçevesi alt alanlar kapsamında daha ayrıntılı bir şekilde değerlendirildiğinde, kitap setinde tüm düzeylerde her alt başlığa eşit bir şekilde yer verilmediği görülmektedir. Kitap setinin tüm dil düzeylerinde her ünitenin sonunda “Kültürden Kültüre” başlıklı bir bölüm yer almaktadır. Bu nedenle 21. yüzyıl temalarından *Kültürlerarası Farkındalık* teması her üniteye ele alınmıştır. Ayrıca bu tema dört üniteye konu olarak yer aldığı için en fazla işlenen tema olma özelliği taşımaktadır. Öte yandan, *Finans,*

Girişimcilik ve Ekonomi Okuryazarlığı ile *Çevre Okuryazarlığı* temalarının kitap setinde sadece birer üniteye konu olarak yer aldığı; *Küresel Farkındalık, Dayanışarak Öğrenme ve Yurttaşlık Okuryazarlığı* temalarının ise kitap setinde ünite konusu olarak ele alınmadığı görülmüştür.

Söz konusu kitap setinde *Hayat ve Kariyer Becerilerinin* A1 hariç tüm düzeylerde ünite konusu olarak ele alındığı, *Bilgi Medya ve Teknoloji Kullanma Becerilerinin* B2 düzeyinde bir ve C1 düzeyinde iki üniteye yer aldığı, *Öğrenme ve Yenilikçilik Becerilerinin* ise B1 düzeyinde bir ünitenin konusu olduğu görülmüştür. Ayrıca, ünitelerde yer alan dilsel etkinliklerde gerek 21. yüzyıl temalarının gerekse 21. yüzyıl becerilerinin kullanılması açısından dengeli bir dağılım olmadığı tespit edilmiştir. Söz gelimi *Öğrenme ve Yenilikçilik Becerilerinin* gelişimine yönelik olarak konuşma, yazma etkinlikleri ya da okuma ve dinleme becerileri sonrası etkinliklerin tasarlandığı, *Bilgi, Medya ve Teknoloji Kullanma Becerilerine* yönelik olarak okuma ve dinleme metinleri oluşturulduğu, *Hayat ve Kariyer Becerilerinin* gelişimi konusunda tüm dil becerilerine yer verildiği görülmüştür.

İstanbul Yabancılar İçin Türkçe kitap setinin gerek metin seçiminde gerekse dilsel etkinlikleri yapılandırma 21. yüzyıl yeterlilikler çerçevesini temel alarak hazırlandığını söylemek güç olsa da 21. yüzyıl yeterlilikler çerçevesi ile belli başlı temalar ve beceriler özelinde bilgi sunmaya yönelik bir çabası olduğundan bahsedilebilir. Ancak çağın gerekliliği olan temaların ele alınmasında beceri kazandırmaya yönelik etkinliklerin eksikliği dikkat çekerken, temaların yerleştirilmesinde dengeli bir dağılım olmadığı görülmektedir.

Kitap setindeki dilsel etkinliklerde 21. yüzyıl yeterliliklerinin dağılımı

Araştırmanın ikinci sorusu “İstanbul Yabancılar İçin Türkçe kitap setinde yer alan dilsel etkinliklerde 21. yüzyıl yeterliliklerinin dağılımı nasıldır?” olarak belirlenmişti. Bu araştırma sorusu bağlamında, *Konular ve Beceriler* olarak iki ana alan şeklinde daha önce yapılan gruplandırma (Tablo 1) temel alınarak önce her iki araştırmacı tarafından ayrı ayrı, daha sonra da karşılaştırmalı değerlendirmeler yoluyla söz konusu kitap setindeki tüm dilsel beceriler incelenmiştir. Yapılan değerlendirmeler sonucunda, incelenen kitap setinde 4 temel dil becerisini geliştirmeye yönelik toplam 707 dilsel etkinliğin 105'inde 21. yüzyıl yeterlilik alanlarına yer verildiği saptanmıştır. Birinci ana alanda yer alan *21. Yüzyıl Temaları* ile ikinci ana alanda yer alan *Öğren-*

me ve Yenilikçilik Becerileri, Bilgi, Medya ve Teknoloji Kullanma Becerileri ve Hayat ve Kariyer Becerileri açısından elde edilen bulgular daha sonra ayrı tablolar hâlinde görselleştirilmiştir. Söz konusu kitap setinde 21. yüzyıl yeterlilik alanlarına göre etkinlik dağılımları aşağıda yer almaktadır (Tablo 4).

Elde edilen bulgulara göre incelenen ders kitabında 21. yüzyıl yeterlilik alanlarını içeren 105 dilsel etkinliğin yaklaşık yarısından fazlasında (%57) 21. Yüzyıl Temalarının yer aldığı, Beceriler ana alanında bulunan *Hayat ve Kariyer Becerileri* yeterlilik alanının

etkinliklerin üçte birine yakın bir oranda (%28) yer alarak bunu izlediği görülmektedir. *Öğrenme ve Yenilikçilik Becerileri* (%9) ile *Bilgi, Medya ve Teknoloji Kullanma Becerileri* (%6) alanlarının diğerlerine oranla oldukça az oranda etkinliklerde yer alması dikkat çekmektedir. Yeterlilik alanlarının konu ve beceriler olarak ikiye ayrılarak sınıflandırıldığı düşünülürse söz konusu kitap setinde dilsel becerilerin kazandırılmasında konuların becerilerden daha fazla yer almış olması dengeli bir dağılım olmadığını göstermektedir.

Tablo 3: İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Kitap Setindeki Ünite Konularının 21. Yüzyıl Yeterlilik Temel Alanlarını İçerme Durumu

Temel Alan	Alt Alanlar	İstanbul Kitap Setinde Yer Alma Durumu
21. Yüzyıl Temaları	Küresel Farkındalık	
	Dayanışarak Öğrenme	
	Kültürlerarası Farkındalık	a) Tüm düzeylerde her ünite sonunda "Kültürden Kültüre" bölümü b) A1 Düzeyi-5. Ünite "Zaman Zaman" c) A2 Düzeyi-4. Ünite "Evvel Zaman İçinde" d) B1 Düzeyi-1. Ünite "İnsanlar Konuşa Konuşa" e) B2 Düzeyi-5. Ünite "Harikalar Diyarı"
	Finans, Girişimcilik ve Ekonomi Okuryazarlığı	a) C1 Düzeyi-10. Ünite "Yastık Altı"
	Yurttaşlık Okuryazarlığı	
	Sağlık Okuryazarlığı	a) B1 Düzeyi-3. Ünite "Her Şeyin Başı Sağlık"
	Çevre Okuryazarlığı	a) C1 Düzeyi-11. Ünite "Dünya"
Temel Alan	Alt alanlar	İstanbul Kitap Setinde Yer Alma Durumu
Öğrenme ve Yenilikçilik Becerileri	Yaratıcılık ve Yenilikçilik	
	Eleştirel Düşünme ve Problem Çözme	a) B1 Düzeyi-4. Ünite "Eğitim Hayatı"
	İletişim ve Dayanışma	
Temel Alan	Alt alanlar	İstanbul Kitap Setinde Yer Alma Durumu
Bilgi, Medya ve Teknoloji Kullanma Becerileri	Bilgi Okuryazarlığı	a) B2 Düzeyi-2. Ünite "Geçmişten Günümüze"
	Medya Okuryazarlığı	b) C1 Düzeyi-6. Ünite "Bilgi Dünyası"
	Bilişim Teknolojileri Okuryazarlığı	c) C1 Düzeyi-12. Ünite "Dördüncü Kuvvet Medya"
Temel Alan	Alt alanlar	İstanbul Kitap Setinde Yer Alma Durumu
Hayat ve Kariyer Becerileri	Esneklik ve Uyum	a) A2 Düzeyi-6. Ünite "Neler Yapabilirsiniz?"
	Girişkenlik/İnisiyatif alma (ön ayak olma) ve Öz-Yönlendirme	b) B1 Düzeyi-2. Ünite "İş Dünyası"
	Sosyal ve Kültürlerarası İlişki Kurma	c) B2 Düzeyi-3. Ünite "Bir Yudum İnsan"
	Üretkenlik ve Hesap Verebilirlik	d) B2 Düzeyi-6. Ünite "Şaştım Kaldım"
	Liderlik ve Sorumluluk	e) C1 Düzeyi-2. Ünite "Aşk Olsun" f) C1 Düzeyi-3. Ünite "İşini Şansa Bırakma" g) C1 Düzeyi-4. Ünite "Bir Maruzatım Var"

Tablo 4: İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Kitap Setinde Yer Alan Dilsel Etkinliklerde 21. Yüzyıl Yeterliliklerinin Dağılımı

Yeterlilik Alanları		f	%
TEMALAR	21. Yüzyıl Temaları	60	57
BECERİLER	Öğrenme ve Yenilikçilik Becerileri	10	9
	Bilgi, Medya ve Teknoloji Kullanma Becerileri	6	6
	Hayat ve Kariyer Becerileri	29	28
Toplam		105	100

Söz konusu kitap setinin temel amacının yabancı dil öğretimi olması ve kitabın tüm etkinliklerinin dört temel dil becerisini geliştirmeye yönelik olması nedeniyle söz konusu becerilerinin gelişiminde 21. yüzyıl yeterlilikleriyle uyumunun denetlenmesinin araştırmanın bulguları açısından önemli olduğu düşünülmektedir. Bu nedenle, araştırmada ayrıca her bir yeterlilik alanının dilsel becerilere göre dağılımı incelenmiştir. Bu inceleme sonucunda elde edilen bulgular aşağıdaki tablolarda yer almaktadır. İlk ana yeterlilik alanı olarak ele alınan 21. Yüzyıl Temalarına ait bulgular Tablo 5'te sunulmuştur.

Araştırmaya konu olan İstanbul Yabancılar İçin Türkçe kitap setinde yer alan 21. Yüzyıl Temalarının dilsel becerilere göre dağılımı incelendiğinde toplam 60 etkinlikle karşılaşılmış bunlardan 51'inin dilsel alımlama becerilerine 9'unun ise dilsel üretim becerilerine yönelik olduğu görülmüştür. Başka bir deyişle dilsel alımlama etkinliklerinin 21. yüzyıl temalarına ilişkin dağılımı seçili ders kitaplarında %85, aynı temaların dilsel üretim etkinliklerindeki dağılımı ise %15 olarak belirlenmiştir. Bu durum da 21. Yüzyıl Temalarının okuma ve dinleme becerileri ile doğrudan ilişkilendirildiği ve söz konusu temaların seçili ders kitaplarında metin olarak yer aldığı sonucunu ortaya koymaktadır. Alımlama ve üretim becerilerinin okuma, dinleme, yazma ve konuşma olarak dağılımına yönelik çözümlerinin sonucuna göre ise 21. Yüzyıl Temaları alanında yer alan etkinliklerin yaklaşık üçte ikisi okuma (%62), dörtte bire yakını ise dinleme (%23) becerisine yöneliktir. Konuşma becerisinin %10, yazma becerisinin ise sadece %5'lik bir oranda etkinliklere dâhil edildiği görülmektedir. Bu sonuçlara göre alımlama becerilerinde okuma becerisinin dinleme becerisine oranla açık bir şekilde

ön planda olduğu, üretim etkinliklerinde de yazma becerisinin konuşma becerisine göre daha sınırlı kaldığı dikkat çekmektedir. Elde edilen bulgular söz konusu ders kitaplarında 21. Yüzyıl Temalarına ilişkin etkinlikler, dilsel becerilerle ilişkilendirilirken söz konusu becerilerin eşit ve dengeli biçimde dağıtılmadığını; alımlama becerilerine ağırlık verildiğini göstermektedir.

Dilsel etkinliklerin, dil becerilerine göre dağılımına yönelik veriler ikinci ana yeterlilik alanında yer alan *Öğrenme ve Yenilikçilik Becerileri, Bilgi, Medya ve Teknoloji Kullanma Becerileri ile Hayat ve Kariyer Becerileri* açısından da incelenmiştir. Bu inceleme sonucunda dilsel becerilerin dağılımına yönelik elde edilen bulgular ilk olarak *Öğrenme ve Yenilikçilik Becerileri* başlığı altında Tablo 6'da sunulmuştur.

İncelenen kitap setinde *Öğrenme ve Yenilikçilik Becerilerinin* 10 tane etkinlikte yer aldığı; bunların yarısının yazma, üç tanesinin konuşma ve ikisinin de okuma becerisine yönelik etkinliklere konu olduğu görülmektedir. Herhangi bir etkinlikte bu alanın konu olarak dinleme becerisinde yer almadığı; toplam 10 etkinliğin sekiz tanesinin üretim becerileri, ikisinin ise alımlama becerilerine yönelik olduğu dikkat çekmektedir. Toplam 105 etkinliğin sadece 10 tanesinde *Öğrenme ve Yenilikçilik Becerileri* yer verilmiş olduğu, bunların dört dil becerisine dağılımının da dengeli olmadığı görülmektedir.

Dilsel etkinliklerin, dil becerilerine göre dağılımına yönelik ikinci ana yeterlilik alanının bir diğer alt grubu olan *Bilgi, Medya ve Teknoloji Kullanma Becerileri* açısından verilere ait bulgular Tablo 7'de sunulmuştur:

Tablo 5: İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Kitap Setinde 21. Yüzyıl Temaları Alanında Yer Alan Etkinliklerin Dil Becerilerinin Kazandırılmasına Yönelik Dağılımı

Yeterlilik alanı (Temalar)	Alımlama Becerileri				Üretim Becerileri				Toplam	
	Okuma		Dinleme		Yazma		Konuşma		f	%
	f	%	f	%	f	%	f	%		
21. Yüzyıl Temaları	37	62	14	23	3	5	6	10	60	100

Tablo 6: İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Kitap Setinde Öğrenme ve Yenilikçilik Becerileri Alanında Yer Alan Etkinliklerin Dil Becerilerinin Kazandırılmasına Yönelik Dağılımı

21. Yüzyıl Yeterlilik Alanı (Beceriler)	Alımlama Becerileri				Üretim Becerileri				Toplam	
	Okuma		Dinleme		Yazma		Konuşma		f	%
	f	%	f	%	f	%	f	%		
Öğrenme ve Yenilikçilik Becerileri	2	20	0	0	5	50	3	30	10	100

Tablo 7: İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Kitap Setinde Bilgi, Medya ve Teknoloji Kullanma Becerileri Alanında Yer Alan Etkinliklerin Dil Becerilerinin Kazandırılmasına Yönelik Dağılımı

21. Yüzyıl Yeterlilik Alanı (Beceriler)	Alımlama Becerileri				Üretim Becerileri				Toplam	
	Okuma		Dinleme		Yazma		Konuşma		f	%
	f	%	f	%	f	%	f	%		
Bilgi, Medya ve Teknoloji Kullanma Becerileri	3	50	1	17	1	17	1	17	6	100

Tablo 7 incelendiğinde araştırmaya konu olan kitap setinde 21. yüzyıl yeterlilikleri kapsamında yer alan toplam 105 etkinliğin sadece altı tanesinde *Bilgi, Medya ve Teknoloji Kullanma Becerilerine* yönelik etkinlik olduğu görülmüştür. Bu etkinliklerden üçünün okuma, diğer üçünün ise birer etkinlikle dinleme, yazma ve konuşma becerilerine ayrıldığı görülmektedir. İçinde bulunduğumuz çağın özellikle bilgi teknolojilerine dayalı olması dikkate alındığında, *Bilgi, Medya ve Teknoloji Kullanma Becerilerine* ayrılan etkinlik sayısının azlığı dikkat çekmektedir. Oysa *Bilgi, Medya ve Teknoloji Kullanma Becerileri* bireyin sözlü, yazılı ve görsel sembollerini yorumlama ve kişisel anlam oluşturma yeteneği olarak tanımlanmıştır (Pena, Lam & Adiele, 2007). Dolayısıyla dil öğretimi ortamlarında öğrencilerin medya ve teknoloji bilgilerini oluşturma, geliştirme ve farkındalık yaratmalarına yönelik becerilerinin gelişimi önem taşımaktadır.

Dilsel etkinliklerin, dil becerilerine göre dağılımına yönelik ikinci ana yeterlilik alanının üçüncü alt grubu olan *Hayat ve Kariyer Becerilerine* ait verilerin yer aldığı Tablo 8 aşağıda sunulmuştur.

Tablo 8 incelendiğinde bu alanda 29 etkinliğin yer aldığı görülmektedir. Bu etkinliklerden okuma (8), yazma (10) ve konuşma (8) becerilerine ayrılan etkinliklerin sayısının birbirine yakın olduğu; dinleme becerisine ait etkinlik sayısının ise 3 olduğu belirlenmiştir. Söz konusu dağılım üretim becerilerinde dengeli iken alımlama becerilerinde ise dengeli olmayan bir örüntü sergilemektedir.

Sonuç olarak dilsel becerilerin gelişimine yönelik olarak hazırlanan dilsel etkinliklerin 21. Yüzyıl Temaları ve Becerileriyle uyumunun sıklığı incelendiğinde, 21. Yüzyıl Temalarının gerek ünite konusunun belirlenmesinde gerekse metin seçiminde alımlama becerileri açısından en sık kullanılan (f=60) 21. yüzyıl yeterlilik alanı olduğu bulgulanmıştır. 21. Yüzyıl Becerilerinde ise *Hayat ve Kariyer Becerileri* (f=29) alt grubunun, *Öğrenme ve Yenilikçilik Becerileri* (f=10) ile *Bilgi, Medya ve Teknoloji Kullanma Becerileri* (f=6) alt gruplarından daha fazla etkinlikte yer aldığı ortaya çıkmıştır.

Tablo 8: *İstanbul Yabancılar İçin Türkçe* Kitap Setinde Hayat ve Kariyer Becerileri Alanında Yer Alan Etkinliklerin Dil Becerilerinin Kazandırılmasına Yönelik Dağılımı

21. Yüzyıl Yeterlilik Alanı (Beceriler)	Alımlama Becerileri				Üretim Becerileri				Toplam	
	Okuma		Dinleme		Yazma		Konuşma			
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Hayat ve Kariyer Becerileri	8	28	3	10	10	34	8	28	29	100

Tablo 9: *İstanbul Yabancılar İçin Türkçe* Kitap Setinin 21. Yüzyıl Yeterlilik Alanlarını İçeren Dilsel Etkinliklerinde Dört Dil Becerisinin Dağılımı

Dil becerilerinin dağılımı		f	Toplam (f)	Oran (%)
Alımlama Becerileri	Okuma	50	68	65
	Dinleme	18		
Üretim Becerileri	Yazma	22	37	35
	Konuşma	15		
Becerilerin Tümü			105	100

Kitap setinde 21. yüzyıl yeterlilik alanlarının yer aldığı dilsel etkinliklerin dört dil becerisine göre dağılımı

Araştırmanın üçüncü sorusu “İstanbul Yabancılar İçin Türkçe kitap setinde 21. yüzyıl yeterlilik alanlarının yer aldığı dilsel etkinliklerin dört dil becerisine göre dağılımı nasıldır?” olarak belirlenmiştir. Bu araştırma sorusuna yanıt olarak yapılan çözümlenmelerde 21. yüzyıl yeterlilik alanlarını konu alan toplam 105 etkinliğin dil becerilerine göre dağılımı aşağıdaki Tablo 9’da sunulmuştur.

Araştırmaya konu olan İstanbul Yabancılar İçin Türkçe kitap setinde yer alan 21. yüzyıl yeterlilik alanlarının dilsel becerilere göre dağılımı incelendiğinde, toplam 105 etkinliğin neredeyse yarısının okuma (f:50) becerisine ayrıldığı; diğer üç beceriye ayrılan etkinliklerin sayısının birbirine yakın olduğu görülmektedir (Tablo 9). Öte yandan alımlama ve üretim becerileri bağlamında yapılan veri analizine göre, söz konusu kitap setinde yer alan okuma ve dinleme becerileri sayısının (68) yazma ve konuşma becerileri (37) sayısından oldukça yüksek olduğu görülmektedir. Alımlama becerilerine üretim becerilerinden neredeyse iki kat fazla yer verilmesi dikkat çekici bir bulgudur.

TARTIŞMA ve SONUÇ

Türkiye’de öğrenim gören uluslararası öğrencilerin Türkçe dil becerilerini kazanmalarında çağın gerekliliklerine uygun kaynak ve materyal kullanımının önemine dayanarak gerçekleştirilen bu çalışmada, alanda sıklıkla tercih edilen ders kitabının 21. yüzyıl becerilerinin kazandırılması ve gelişimine katkısı incelenmiştir. Söz konusu inceleme 21. yüzyıl temalar ve becerilerinin İstanbul kitap setinde ünite konusu seçimi, dilsel etkinlikler ve dilsel beceri alanlarıyla uyumu kapsamında gerçekleştirilmiştir.

Kapsamlı olarak yapılan değerlendirmeler sonucunda söz konusu kitap setinde metin seçimi açısından en çok *Kültürlerarası Farkındalık* temasına yer verildiği, *Finans, Girişimcilik ve Ekonomi Okuryazarlığı* ile *Çevre Okuryazarlığı* temalarının kitap setinde sadece birer ünite konu olarak yer aldığı; *Küresel Farkındalık, Dayanışarak Öğrenme* ve *Yurttaşlık Okuryazarlığı*

temalarının ise kitap setinde ünite konusu olarak ele alınmadığı görülmüştür. 21. yüzyıl yeterlikler çerçevesindeki *Küresel Farkındalık ve Finans, Girişimcilik ve Ekonomi Okuryazarlığı* temalarına yer vermeme ya da daha az sıklıkla yer verme durumu Rineko'nun (2021) yabancı dil olarak İngilizce öğretiminde kullanılan ders kitaplarını incelediği çalışmasıyla örtüşmektedir.

Öte yandan İstanbul Yabancılar İçin Türkçe kitap setinde 21. yüzyıl yeterlikler çevresinde yer alan okuryazarlık türlerinin hemen hepsinin ünite konusu olarak yer aldığı, ancak seçilen metinlerin 21. yüzyıl becerilerinin edinimi ve kullanımına yönelik hazırlanmadığı görülmüştür. Başka bir deyişle söz konusu kitapta *Çevre Okuryazarlığı, Ekonomi Okuryazarlığı, Yurttaşlık Okuryazarlığı* üzerine metinler bulunmakla birlikte bu metinler daha çok konu hakkında bilgi aktarmaya yöneliktir. Söz konusu alanlar üzerine bilinç uyandırmaya ya da beceri kazandırmaya yönelik metinler olmadığı gözlenmiştir. Bu durumun metin seçiminde dilbilgisel yapı öğretimine öncelik verilmesinin buna sebep olmuş olabileceği düşünülmektedir.

Ayrıca, söz konusu ders kitabında yer alan dilsel etkinliklerde 21. yüzyıl yeterliliklerinin dağılımına bakıldığında, *21. Yüzyıl Temaları* ana başlığında yığılma olduğu; yeterliliklerin *Hayat ve Kariyer Becerileri* alanına *21. Yüzyıl Temaları* alanına göre yarıya yakın oranda etkinlikte yer aldığı, *Öğrenme ve Yenilikçilik Becerileri* ile *Bilgi, Medya ve Teknoloji Kullanma Becerileri* adlı diğer iki ana alanda ise yeterlilik içeren etkinliklerin dikkat çekici bir sıklıkta azaldığı görülmüştür. Bu bulgulara dayalı olarak, yeterliliklerin dağılımında *Öğrenme ve Yenilikçilik Becerileri* ile *Bilgi, Medya ve Teknoloji Kullanma Becerileri* alanlarına %10'dan daha az yer verilmesi bir sınırlılık olarak değerlendirilmiştir.

Temel dil becerilerini geliştirmeye yönelik dilsel etkinlikler çerçevesinde yapılan inceleme sonuçları alımlama ve üretim becerilerine yönelik dağılımın dengeli olmadığını, alımlama becerilerine daha fazla ağırlık verildiğini göstermektedir. Alımlama becerileri açısından dağılıma bakıldığında, incelenen kitap setinde dinleme becerisinin okuma becerisine oranla çok daha az yer bulması alanyazında yabancı dil öğretiminde dinleme becerisinin taşıdığı öneme rağmen hak ettiği önemi görmediğine yönelik araştırmalarla örtüşmektedir (Feyten, 1991; Nunan, 2002). Ayrıca, üretim becerilerinden özellikle yazma becerisi ile 21. yüzyıl becerileri arasında olumlu bir ilişki olduğu ortaya konulmuştur (Motallebzadeh, Ahmadi & Hosseinnia, 2018; Pisghadam & Mehri, 2011). İncelenen kitap setinde üretim becerilerine ayrılan oranın azlığı 21. yüzyıl becerilerinin kazandırılması bakımından önemli bir eksiklik olarak değerlendirilmiştir. Öte yandan incelenen kitap setinde alımlama becerilerinin üçte ikiye yakın bir oranda; üretme becerilerinin ise neredeyse üçte bir oranda yer alması dikkat çekici bulunmuştur. Yaklaşık çeyreklik dilimi tamamlanmış olan 21. yüzyılın gerektirdiği becerilerde üretkenliğin ve iletişimin önemi dikkate alındığında elde edilen bu bulgu önemli bir sınırlılık olarak değerlendirilmektedir.

Araştırmada elde edilen bulguları ulusal alanyazında yer alan çalışmalarla karşılaştırmak amacıyla yapılan incelemeler sonucunda, yükseköğretimde YDTÖ amacıyla kullanılan ders kitaplarının 21. yüzyıl yeterlilikleri bağlamında incelendiği bir çalış-

maya rastlanılamamıştır. Türkçenin ana dili olarak öğretilmesinde kullanılan eğitim programları ve ders kitaplarını 21. yüzyıl yeterlilikleri açısından ele alan çalışmalar ile karşılaştırılması sonucunda ise önemli benzerlikler olduğu tespit edilmiştir. Bu benzerlikler ders kitaplarında 21. yüzyıl becerilerini geliştirmeye yönelik olarak yazma etkinliklerine çok az yer verilmesi (Bal, 2018); 21. yüzyıl becerileri açısından incelenen Türkçe dersi öğretim programlarında beceri dağılımında denge gözetilmemesi (Dilekçi & Karatay, 2021; Erdamar & Barası, 2021; Kayhan, Altun & Gürol, 2019) konularında yoğunlaşmaktadır. Ayrıca, 21. yüzyıl becerilerine yönelik etkinliklerin tasarlanmasındaki eksiklikler ve becerilerin ders kitaplarında dengeli bir şekilde dağıtılmaması açısından uluslararası alanyazında yer alan çalışmalarda ortak sorunların ortaya konulduğu görülmüştür (Bouzid, 2016; Li, 2016; Rineko, 2021).

Geçmişten günümüze yabancı dil öğretiminin odak noktası değişmiştir. Bu odak noktası geçmişte ne öğretileceği üzerine iken sonraları ise nasıl öğretileceğine doğru evrimleşmiştir. Günümüzde ise çağın gereklilikleri ile nasıl bağlantı kurulacağı zehinedir. Trilling & Fadel (2009)'a göre, 21. yüzyıl becerilerindeki tüm yeterlilikler insanların edinmesi ve geliştirmesi gereken belirli alanları ele almaktadır. Yalı (2021) günümüz eğitim politikalarının temel odağını 21. yüzyıl becerileri eksenli tartışmalar oluşturduğunu belirterek bu tartışmaların ana sebebinin iş dünyasının eğitim beklentileri ile küresel ekonomi ve toplumsal ihtiyaçlardan kopuk öğretim programları olduğunun altını çizmektedir. Ayrıca, 21. yüzyıl yeterlilikler çerçevesinin tüm alt alanlarıyla dil öğretimi programlarına yerleştirilmesi, kaynak materyallerin bu becerilerin gelişimine yönelik olarak hazırlanması öğrencinin dil gelişimine olumlu katkılar sağlamaktadır (Golpour, 2014; Iino, Yabuta & Nakamura, 2016; Kewley, 1998; Motallebzadeh, Ahmadi & Hosseinnia, 2018).

21. yüzyıl becerilerinin yabancı dil öğretim programlarında kazanılabilmesi ve kullanılabilmesi için sadece alımlama değil aynı zamanda üretim dil becerilerinde de etkin bir şekilde kullanılması gerekir. Özellikle ilerleme ve değişme hızının artışı ile birlikte yeniliklere uyum sağlayabilme, yeni çözümler üretme gibi kazanımların önemi bu çağda daha önemli hale gelmiştir. Bu çerçeveden incelendiğinde uluslararası öğrencilere yönelik olarak hazırlanan Türkçe öğretim kitap setinde üretme becerilerine ayrılan etkinliklerin alımlama becerilerine ayrılanlarda daha az olması önemli bir sınırlılık olarak değerlendirilebilir.

Sonuç olarak sürekli değişen yeni dünya düzeninde düşünme, öğrenme, çalışma ve hayatta kalabilmek için yenilikçilik, yaratıcılık, eleştirel düşünme, sorun çözme, karar alma, uygulama, farklı ortamlarda farklı kişilerle ve kültürlerle iletişim kurabilme, ekip çalışması, bilişim teknolojileri okuryazarlığı, iletişim ve dayanışma gibi pek çok beceri kazanmak gerekmektedir. Bu yüzyılın bir diğer gerçeği de ülkeler arası sınırların neredeyse görünmez hale gelmesidir. Özellikle eğitim alanında uluslararası öğrenci hareketliliği artmış ve Türkiye son yıllarda giderek artan uluslararası öğrenci sayısı dikkat çekici bir ilerleme kaydetmiştir. Nicel anlamda sağlanan bu artışın öğretimin niteliğine yansıtılması için en önemli koşullardan biri özellikle öğrenim dili Türkçe olan yükseköğretim kurumlarında eğitim alan uluslararası öğrencilerin Türkçe dil becerilerini geliştirme-

lerine olanak sağlamaktır. YDTÖ alanında hazırlanan ders kitapları bu amaca hizmet etmede etkin araçlar olarak işe koşulabilir. Bu bağlamda İstanbul Yabancılar İçin Türkçe kitap setinin temel içeriğinin 21. yüzyıl becerilerinin gelişimine olumlu katkı sağlamasının sınırlı olduğu düşünülmektedir. Söz konusu kitap setinde her ne kadar 21. yüzyıl temalarına yer verildiği görülse de bunun kitap setinde sistemli bir biçimde işlendiğini söylemek mümkün görünmemektedir. Günümüz dünyasında öğrencilerin kendilerini sözlü ve yazılı olarak ifade etme, eleştirel düşünme, işbirliği ve dayanışma içinde yaşama, sosyal ve kültürler arası iletişim kurma gibi becerilere sahip olmaları şarttır. Bu nedenle, çoklu medya ve teknolojiler kullanmalarına ve başkalarıyla yaratıcı bir şekilde çalışmasına olanak sağlayan ders materyalleri ve öğretim programlarının hazırlanması gerekliliği ortaya çıkmaktadır. Giderek dijitalleşen ağ bağlantılı bir dünyada öğrencilerin bilgiyi edinmeleri, kullanabilmeleri, gösterebilmelerinin yanı sıra düşüncelerini ve savlarını ikna edici bir şekilde ifade etmeleri gerekmektedir. Tüm bu becerilerin edinilmesi ve sergilenmesinde önemli bir alan olan yabancı dil öğretiminde öğrenme materyalleri sadece dil becerileri ve değerlerinin kazanılmasını değil, aynı zamanda 21. yüzyıl becerilerinin edinilmesini ve geliştirilmesini destekleyerek önemli işlevler görebilir. Türkçenin yabancı dil olarak öğretilmesinin sosyal, siyasal ve kültürel açıdan taşıdığı önemin yanı sıra uluslararasılaşmada taşıdığı rol dikkate alındığında, yükseköğretimde çağcıl uygulamalara ihtiyaç vardır.

KAYNAKLAR

- Aismail, H. A., & McGuire, P. (2015). 21st century standards and curriculum: Current research and practice. *Journal of Education and Practice*, 6(6), 150-154.
- Altunkaya, H., & Çelik, M. E. (2021). Türkçeyi yabancı dil olarak öğretenlerin 21. yüzyıl becerileri yeterlikleri. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 25(3), 813-826.
- Aydın, E., & Tunagür, M. (2021). Yabancı dil olarak Türkçe öğretim programının 21. yüzyıl becerileri açısından incelenmesi. *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16(32), 348-373.
- Aydoğan, K., & Aytekin, H. (2019). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde set halinde kullanılan "İstanbul" metot kitaplarında okuma metinleri ve metin altı soruları üzerine bir değerlendirme. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 12(67), 5-11.
- Azizoğlu, N.İ., Tolaman, T.D., & Tulumcu, İ.T. (2019). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde akademik yazma becerisi: karşılaşılan sorunlar ve çözüm önerileri. *International Journal of Turkish Teaching as a Foreign Language*, 2(1), 7-22.
- Bal, M. (2018). Türkçe dersinin 21. yüzyıl becerileri açısından incelenmesi. *Turkish Studies*, 13(4), 49-64.
- Barış, C. & Özdemir, C. (2021). "Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Kullanılan İstanbul Türkçe Ders Kitabı 1'deki Diyalog Metinlerinin Kazanımlar Açısından İncelenmesi", *Journal Of Social, Humanities and Administrative Sciences*, 7(40):1080-1087.
- BattleforKids (2019). Framework for 21st Century Learning Definitions. Retrieved from http://static.battleforkids.org/documents/p21/P21_Framework_DefinitionsBfK.pdf
- Bouzd, H. A. (2016). Boosting 21 st century skills through Moroccan ELT textbooks. *Journal of English Language Teaching and Linguistics*, 1(2), 97-108.
- Bowen, G. A. (2009). Document analysis as a qualitative research method. *Qualitative Research Journal*, 9(2), 27-40.
- Bölükbaş Kaya, F., Kahraman, F., & Uysal, G.(2021). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılan ders kitaplarının uzaktan öğretime uygunluğu: Yeni İstanbul örneği. *Turkish Studies*, 16(1), 63-84. <https://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.48660>
- Creswell, J.W. (2007). *Qualitative Inquiry & Research Design Choosing Among Five Approaches*. California: Sage Publications.
- Cunningworth, A. (1995). *Choosing Your Coursebook*. Oxford: MacMillan Publishers Limited.
- Çalışır Zenci, S. (2021). İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Setindeki Sözcük Listelerinin Değerlendirilmesi. *Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 2021 Yunus Emre ve Türkçe Yılı Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Özel Sayısı, 1-14 . DOI: 10.47948/efad.869597
- Dede, C. (2010). Comparing frameworks for 21st century skills. In J. Bellance, & R. Brandt (Eds.), *21st century skills: Rethinking how students learn* (pp. 51-76). Bloomington, IN: Solution Tree Press.
- Demir, A., & Açık, D.D.F. (2011). Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde kültürlerarası yaklaşım ve seçilecek metinlerde bulunması gereken özellikler. *Türklük Bilimi Araştırmaları*, 30, 51-72.
- Dilekçi, A., & Karatay, H. (2021). Türkçe dersi öğretim programlarında 21. yüzyıl becerileri. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 10(4), 1430-1444.
- Durmuş, M. (2013). Türkçenin yabancılar için öğretimi: Sorunlar, çözüm önerileri ve yabancılar için Türkçe öğretiminin geleceğiyle ilgili görüşler. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi Türkçenin Eğitimi Öğretimi Özel Sayısı*, 6 (11), 207-228.
- Durukan, E. & Maden, S. (2013). Yabancılar için Türkçe öğretimi programı geliştirme. İçinde M. Durmuş ve A. Okur (Edt). *Yabancılar için Türkçe Öğretimi El Kitabı* (s. 511-526). Ankara: Grafiker Yayınları.
- Erdamar, G., & Barası, M. (2021). 21. yüzyıl becerileri açısından ortaokul Türkçe dersi öğretim programı. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 19(1), 312-342.
- Feyten, C. M. (1991). The power of listening ability: An overlooked dimension in language acquisition. *The Modern Language Journal*, 75(2), 173-180.
- Golpour, F. (2014). Critical thinking and EFL learners' performance on different writing modes. *Journal of Pan-Pacific Association of Applied Linguistics*, 18(1), 103-119.
- Göçer, A., & Moğul, S. (2011). Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi ile ilgili çalışmalara genel bir bakış. *Turkish Studies International Periodical for the Languages Literature and History of Turkish or Turkic*, 6(3), 797-810.
- Gültekin, H. (2019). *Türkçe dersi öğrenci çalışma kitaplarının 21. yüzyıl becerileri açısından incelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Balıkesir Üniversitesi.
- Iino, A., Yabuta, Y., & Nakamura, Y. (2016). Effects of task-based videoconferencing on speaking performance and overall proficiency. In S. Papadima-Sophocleous, L. Bradley & S. Thouésny (Eds), *CALL Communities and Culture – short papers from EU-ROCALL 2016* (pp. 196-200). Research-publishing.net.
- Karababa Candaş, Z.C. (2009). Yabancı dil olarak Türkçenin öğretimi ve sorunlar. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 42(2), 265-277.

- Kayhan, E., Altun, S., & Gürol, M. (2019). Sekizinci sınıf Türkçe öğretim programı (2018)'nın 21. yüzyıl becerileri açısından değerlendirilmesi. *Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 10(2), 20-35.
- Kewley, L. (1998). Peer collaboration versus teacher-directed instruction: How two methodologies engage students in the learning process? *Journal of Research in Childhood Education*, 13(1), 27-32.
- Koçer, Ö. (2013). Program geliştirmenin ilk basamağı: Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde ihtiyaç ve durum analizi. *Eğitim ve Bilim*, 38(169), 159-174.
- Ledward, B. C., & Hirata, D. (2011). *An overview of 21st century skills. Summary of 21st century skills for students and teachers*. Honolulu: Kamehameha Schools Research & Evaluation.
- Levy, F., & Murnane, R. (2007). How computerized work and globalization shape human skill demands. M.M. Suarez-Orozco (Ed.) In *Learning in the Global Era: International Perspectives on Globalization and Education* (pp. 158-174). Los Angeles: University of California Press.
- Li, C. Y. (2016). A Study on public English course books in higher vocational college—taking 21st century practical college English as a case. In *Proceedings Of The International Conference On Humanities And Social Science* (pp. 179-184). Atlantis Press.
- Metiri Group & NCREL. (2003). *EnGauge 21st century skills: Literacy in the digital age*. Chicago, IL: NCREL.
- Motallebzadeh, K., Ahmadi, F., & Hosseinnia, M. (2018). Relationship between 21st Century Skills, Speaking and Writing Skills: A Structural Equation Modelling Approach. *International Journal of Instruction*, 11(3), 265-276.
- Nunan, D. (2002). Listening in language learning. In J. Richards & W. Renandya (Eds.). *Methodology in Language Learning: An Anthology of Current Practice* (pp. 238-241). Cambridge: Cambridge University Press.
- OECD. (2005). *The definition and selection of key competencies: Executive summary*. Paris, France: OECD. Retrieved from <https://www.oecd.org/pisa/35070367.pdf>
- Oktay, M.R. (2015). *Yabancılar Türkçe öğretimi ders kitaplarındaki metin altı sorularının Bloom taksonomisi'ndeki bilişsel düzeyler açısından incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Başkent Üniversitesi: Ankara.
- Paige, J. (2009). The 21st century skills movement. *Educational Leadership*, 9(67), 11.
- Partnership for 21st Century Skills. (2006). *A state leader's action guide to 21st century skills: A new vision for education*. Tucson, AZ: Partnership for 21st Century Skills. Retrieved from http://apcrsi.pt/website/wp-content/uploads/20170317_Partnership_for_21st_Century_Learning.pdf
- Partnership for 21st Century Skills. (2009). P21 Framework Definitions. ERIC Number: ED519462 Retrieved from <https://eric.ed.gov/?id=ED519462>
- Pena, A., Lam, A., & Adiele, F. (2007). *My journey home and media literacy*. Washington, DC: PBS. Retrieved from <http://www.pbs.org/weta/myjourneyhome/teachers/literacy.html>
- Pisghadam, R., & Javdan, M.F. (2011). Learner creativity and performance in written narrative tasks. *World Journal of Education*, 1(2), 115-125.
- Richards, J. C. (2001). *Curriculum development in language teaching*. ISBN 0-521-80060-9 USA: Cambridge University Press.
- Rinekso, A. B. (2021). The representation of 21st century skills in an Indonesian EFL textbook. *LLT Journal: A Journal on Language and Language Learning*, 24(1), 191-211.
- Saydam, M. (2018). *Kelime öğretimi stratejileri açısından yabancı dil olarak Türkçe öğretimi kitapları üzerine bir araştırma* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Yıldız Teknik Üniversitesi.
- Smart, A., Sinclair, M., Benavot, A., Bernard, J., Chabbott, C., Russell, S. G., & Williams, J. (2020). *Learning for uncertain futures: The role of textbooks, curriculum, and pedagogy*. Paper commissioned for the UNESCO Futures of Education report. Retrieved from <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000374078>
- Tekin, E., & Baş, B. (2019). Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi kitaplarında atasözü ve deyimlerin öğretim stratejileri. *Dil Eğitimi ve Araştırmaları Dergisi*, 5(2), 157-171.
- Tok, M. (2013). Yabancılar Türkçe Öğretimi Ders Kitaplarındaki Yazma Çalışmalarının Değerlendirilmesi. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(1), 249-279.
- Trilling, B., & Fadel, C. (2009). *21st century skills: Learning for life in our times*. San Francisco, CA: Jossey-Bass.
- Van, G., & Gut, D.M. (2011). *Bringing Schools into the 21st Century*. New York: Springer
- Voogt, J., & Roblin, N.P. (2012). A comparative analysis of international frameworks for 21st century competences: Implications for national curriculum policies. *Journal of Curriculum Studies*, 44(3), 299-321.
- Yalı, S. (2021). 21.Yüzyıl becerileri perspektifinden tarih eğitiminin yönü. *İnsan & İnsan*, 8(21), 209-233.

İncelenen Ders Kitapları

- İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Kitabı A1 (2014) Ed. Ferhat Aslan. İstanbul: Kültür Sanat Basımevi.
- İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Kitabı A2 (2014) Ed. Ferhat Aslan. İstanbul: Kültür Sanat Basımevi.
- İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Kitabı B1 (2014) Ed. Ferhat Aslan. İstanbul: Kültür Sanat Basımevi.
- İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Kitabı B2 (2014) Ed. Ferhat Aslan. İstanbul: Kültür Sanat Basımevi.
- İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Kitabı C1/C1+ (2014) Ed. Ferhat Aslan. İstanbul: Kültür Sanat Basımevi.